

Országos Műszaki Múzeum (OMM) Vegyészeti Múzeumát Támogató Alapítvány
tevékenységéről

A Kuratórium tagjai:

Kuratórium elnöke: Medve József

Nitrogénművek Zrt.

Tagjai:

Dr. Ilku Livia

MAGYOSZ Ügyv. igazgató

Dr. Gáspárné Bada Magda

MAVESZ

Dr. Kovácsné Dr. Haller Annamária

Vegyésszmérnök

Mihályi György

Nyug. műszaki ig. (ÉGIS)

Lábodi Csaba

Alapítvány, Ügyvezető igazgató

Tósoki Géza

VDSZ

Próder István

Vegyészeti múzeum nyug. ig.

Ellenőrző Bizottság:

Elnöke: Simonovics Attila

Nitrogénművek Zrt.

Tagjai: Fülöp Lászlóné

Könyvelő

Csővári Zsófia

Thury Vár Kft.

1963-ban a kémia és vegyipar eredményeinek megőrzésére, a kiemelkedő kémikusok életművének bemutatására, a természettudományos oktatás elősegítésére jött létre a Vegyészeti Múzeum.

A múzeumot 1963-tól 1989-ig a NIM/Ipari Minisztérium tartotta fenn. 1969-ben költözött Várpalotára, mint az egykori Nehézvegyipari Kutató Intézet (NEVIKI) egy tudományos osztálya. 1989-1990 között az intézet leányvállalataként működött. 1990-ben a minisztérium a további fenntartást nem vállalta.

1991-ben a VDSZ, a NEVIKI, a MAVESZ és a MAGYOSZ alapítványt hozott létre azzal a céllal, hogy az a múzeumot támogassa, az összegyűjtött értékek ne vesszenek el.

(A NEVIKI-t 1991-1999 között felszámolták)

A legutóbbi, 2015-ben módosított alapító okirat, amely szerkezetét és tartalmi céljait tekintve az eredetivel teljesen megegyezik a következőképpen fogalmaz:

- I. **A Magyar Vegyipari Szövetség (1036 Budapest, Lajos u. 74-76.), a Magyarországi Gyógyszergyártók Országos Szövetsége (1134 Budapest, Lehel u. 11.), a Magyar Vegyipari, Energiaipari és Rokon Szakmákban Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége (1068 Budapest, Benczúr utca 45.)**

mint alapítók

tekintettel arra, hogy a magyar vegyipar, a kémiai kutatás és oktatás története összefonódik, és szerves része a hazai műszaki kultúrának,

- abban a mélységes meggyőződésben, hogy a különféle vegyipari ágazatok fejlődését bemutató múzeumi gyűjtemény nem csak a magyar, hanem az egyetemes kulturális örökség része, szem előtt tartva, hogy megőrzésükről, gyarapításukról és bemutatásukról a Magyar Vegyészeti Múzeum már több mint 5 évtizede gondoskodik, attól a nemes szándéktól vezérelve, hogy ezt az értékmegőrző műszaki és történelmi emlékvédelmet a felgyorsult műszaki szerkezetváltozás, a korszerűsödő technológiák és szervezetében bekövetkező minőségi változások körülményei között is folytassa, és biztosítsa, jogi személyiségű alapítványi múzeum létesítését határozták el 1991. január 1-jével,
- a Magyar Vegyészeti Múzeumot -, alapítványi múzeumi státuszát megszüntetve – 2007. augusztus 1-jével az Oktatási és Kulturális Minisztérium hozzájárulásával a működtetés nagyobb hatékonysága céljából az Országos Műszaki Múzeumnak átadták. Ettől az időponttól kezdődően a Magyar Vegyészeti Múzeum az Országos Műszaki Múzeum filiáléjaként működik, neve: Országos Műszaki Múzeum Vegyészeti Múzeuma. 2009. január 1-jétől Az Országos Műszaki Múzeum és a Közlekedési Múzeum integrációjával elnevezése: Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Vegyészeti Múzeuma lett.

Az alapítvány, a 2007. évi csatlakozás után továbbra is működik és elsősorban a múzeum szakmai munkáját támogatja.

Az új, központi múzeumi vezetés úgy rendelkezett, hogy a korábban egy személy által betöltött múzeumigazgatói és az alapítvány ügyvezető igazgatói munkakör váljon külön és a feladatköröket külön személyek töltsék be. Az alapítvány kuratóriuma által jóváhagyott munkatervet az ügyvezető igazgató felügyeli. A múzeum vezetője: Vargáné Nyári Katalin, a kuratórium elnöke: Medve József, a Nitrogénművek Zrt. humán igazgatója, az ügyvezető igazgató: Lábodi Csaba vegyész mérnök.

A múzeum gyűjteményei az évtizedek során folyamatosan gyarapodtak, 2015 végén a tárgyi gyűjtemény több mint 12000 db-ból, az általános ipartörténeti dokumentációs gyűjtemény 48000 dokumentumból, a könyvtár több mint 19000 kötetből állt. 53 év alatt 143 nagyobb rendezvényt szerveztünk. Időszakos kiállításainkban megemlékezünk a kémia-, vegyipar- és gyógyszeripar kiemelkedő eseményeiről, jeles évfordulókról. Munkánkat éves munkaterv alapján végeztük, az elvégzett feladatokról, eredményekről beszámoló jelentéseket készítettünk, kémia- és vegyipar történeti kutatásainkat publikáltuk. A múzeum munkatársainak tollából eddig több mint 500 közlemény jelent meg.

Az alapítvány támogatásával valósult meg a nyári diáktáborok szervezése, 2016-ban a tizenhatodik országos tábor bonyolítottuk le. Múzeumpedagógiai foglalkozásaink között kilenc környezetvédelmi vetélkedőt szerveztünk a megye általános- és középiskolás tanulói részére.

A múzeum épületén, a várpalotai váron 2010-2011-ben végzett 750 M Ft-os EU-s felújítás miatt a múzeum zárva tartott.

A felújítás alatti kényszerű szünet idején is igyekeztünk ébren tartani az érdeklődést a múzeum iránt. Tekintettel a „Kémia Éve” rendezvényeire alapítványi támogatással 2011-ben Veszprém és Fejér megye több mint harminc településén tartottunk kihelyezett kémiaórát. Ezekon az órákon kémiai kísérleteket mutattunk be több mint 1300 tanuló és több mint 60 pedagógus részvételével. A kísérleteket alapítványi megbízással középiskolai kémiatanár végezte.

2013. május 10-én nyitottuk meg azt a nagy felújított kiállításunkat, amelyhez az alapítvány évtizedek alatt megtakarított vagyonának legnagyobb részeként 33,5 millió Ft-ot biztosított.

A felújított kiállítás kuratóriumi hozzájárulással létesült és mind a hazai, mind a nemzetközi kívánalmaknak megfelelt.

A központi múzeum 2010-2012-ben nagy létszámcsökkentést hajtott végre, így egyedüli alkalmazott a múzeumvezető lett. Így nem működhetett a múzeum, így az alapítvány egy fő kiegészítő munkaerő bérköltségét, annak nyugdíjba vonulásáig, 2016 júniusáig biztosította. (Jelenleg ismét csak egy fővel, a múzeumvezetővel működik a múzeum, heti három napos nyitva tartással.) Az alapítók mindig igyekeztek segíteni az alapítványt, hiszen létrehozásakor is ők voltak az elsők, akik felismerték egy kémiai, vegyipari gyűjtemény támogatásának a fontosságát. Az a tény, hogy minden nehézség ellenére ötvenhárom éve működik a múzeum, az alapítók, a vegyipari vállalatok, kutatóintézetek, intézmények folyamatos támogatásának köszönhető. Mindazoknak az önzetlensége, akik segítettek, és továbbra is segítik a múzeumot, nem lehet hiábavaló.

A Vegyészeti Múzeum - ezzel összefüggésben az Alapítványunk - mai helyzetét két, bár hatását tekintve eltérő súlyú, befolyásoló tényező határozza meg. Az egyik a központi MMKM helyzete, lehetőségei a fiálék irányába. Könnyű belátni, hogy ebben a helyzetben (csökkenő költségkeret, Liget projekt, stb.) nem jut kellő energia a múzeumra, minimális rezszi és a múzeumvezető bére a maximum. A szakmai feladatokra megfelelő szinten való ellátására nem biztosított. Ezen talán politikai síkon lehetne változtatni, ilyen személy alkalmazásával mind a múzeum, vagy az alapítvány vezetőjeként.

A másik körülményt a Múzeum és a Thury Vár kft ill. a várpalotai vezetés kapcsolata. Sajnos ma is előjön az a kérdés ezen oldalról, hogy jobb lenne a múzeumot kirakni a várból. Így ez az együttműködés is javítandó! Az alapítvány igyekszik az erejéhez mérten minkét kérdésben segíteni. Anyagi és emberi (ezen belül muzeológusi ill. működtetői) segítség már jó ideje működik, nélküle a Múzeum nem működne. Azonban mindkét erőforrás véges! Az anyagi erőforrás folyamatos támogatás nélkül elfogy, e nélkül az alapítvány két-három évig létezhet csak. A fő támogatók köre jelentősen szűkült, így jelenleg eseti és főleg MAVESZ támogatás valósul meg.

A VDSZ és alapítványa, a „Vegyész” Alapítvány kapcsolata a Vegyészeti Múzeummal és a múzeumot támogató alapítvánnyal.

A VDSZ, mint alapító folyamatosan támogatja az alapítványon keresztül a múzeumot: szolgáltatási szerződés alapján két részletben évi 100 e Ft támogatást utal át az alapítvány számlájára.

A Vegyész Alapítvány pedig tevékenysége keretén belül külön adományokkal támogatta a vegyipar hagyományainak megőrzését. Többek között azzal is, hogy hozzájárult a Vegyészeti

Múzeum elektromos hálózata helyreállításához, a biztonság megkövetelte érintésvédelmi ellenőrzés biztosításához.

A váraplotai váron 2010-2011-ben az önkormányzat EU-s pályázata alapján 750 M Ft-os felújítást végeztek. Ezalatt a múzeum zárva tartott, a felújításból viszont kihagyták. Az újraindításra 2012-ben sem kerülhetett sor elsősorban a fenntartó által pénzügyi okok miatt elrendelt létszám leépítés, illetve a felújítás alatt sérült ellátó rendszerek (köztük a villamos hálózat) helyreállításának elhúzódnása miatt. (A hálózat nagyrészt az építész kivitelező hibájából ment tönkre a túlterhelés, illetve szakszerűtlen kezelés miatt; javítása az elektromos fűtés javításával együtt több mint 1,3 millió Ft-ba került)

2010-től ismét a múzeumot támogató alapítványnak kellett részt vállalnia a napi működtetésben, így az elektromos hálózat 2012. évi helyreállításában is. 2012-ben és 2013-ban a Vegyész Alapítvány, 200-200 ezer Ft támogatást nyújtott az alapítványnak, amellyel hozzájárult a villamos hálózat javításához illetve az új kiállítás 2013. évi újra nyitásához. A támogatást 2014-ben 300 ezer Ft-ra bővítette. 2015-ben a Vegyész Alapítvány pénzügyi nehézségek miatt (Quaestor ügy) támogatást nem tudott nyújtani.

Mindeddig az alapítvány fő céljait sikerült megvalósítani. Ehhez fenntartottuk az elmúlt évek állandó programjait. A múzeumpedagógiai programok: nyári diáktábor, környezetvédelmi vetélkedő, kémiaórák vezetőváltás miatt új névvel, helyenként új tartalommal, de a régi szellemiséggel folytatódnak (Vegy-Ész tábor, Zöld lábnyom). Jó kapcsolatok alakultak ki a veszprémi Ipari Szakközépiskolával és a Pannon Egyetem Mérnöki Karával. Az MMKM régebbi vezetőivel is létrejött a kapcsolat. Az alapítvány az új vezetéssel is tárgyalni kíván, elsősorban gazdálkodási kérdésekről. Tárgyaló partnernek azonban az alapítvány képviselői továbbra is a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum főigazgatóját, a váltás után Vitézy Dávid urat tartják.

Így a 2016. évi tervek és feladatok: múzeumpedagógiai és szakmai programok folytatása, információs anyagok, szórólapok készítése, városi múzeumi táblák kihelyezése, belépőjegy eladás rendezése, vendégtájékoztatás javítása, könyvtári digitalizálás (diákok, közmunkások bevonásával), a tárgyi raktár és könyvtár állagmegóvása, humán erőforrás biztosítása (központi múzeumi támogatással) az ingatlan használati jogának rendezése, kapcsolatépítés az új központi múzeumi vezetéssel, illetve kapcsolati tőkével rendelkező személyekkel.

Váraplota, 2016. augusztus 30.

Tósoki Géza
Kuratóriumi tag

A tájékoztató anyag elkészülését Próder István a Vegyészeti Múzeum volt igazgatója segítette.